

מרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר)
NATIONAL INSTITUTE FOR TESTING & EVALUATION
المركز القطري للامتحانات والتقييم
מיסודן של האוניברסיטאות בישראל

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר) הוקם על ידי ועד ראשי האוניברסיטאות לצורך בנייה והפעלה של מערכת מבחנים לחיזוי הצלחה בלימודים אקדמיים, שתסייע בתהליך הבחירה והמיון של מועמדים למוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

המרכז הוא מוסד ציבורי ללא כוונת רווח, והוא רשום כעמותה שחבריה הן האוניברסיטאות בישראל שייסדה.

רקע

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה נוסד ב-1981 על פי החלטת ועד ראשי האוניברסיטאות בישראל כדי לטפל במרוכז בבחינות הכניסה למועמדים לאוניברסיטאות.

הקמת המרכז אפשרה לאגד את מיטב הכוחות המקצועיים מתחום הפסיכומטריקה וההערכה, כדי לשפר ולייעל את בחינות הכניסה לאוניברסיטאות.

בנוסף, מערך בחינות אחיד המשרת את כל המוסדות להשכלה גבוהה מקל על המועמדים, הנרשמים לעתים ליותר ממוסד לימודים אחד.

מבנה

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה הוא מוסד ציבורי ללא כוונת רווח, והוא רשום כעמותה. חברות העמותה הן האוניברסיטאות בישראל שייסדה:

- הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- האוניברסיטה העברית בירושלים
- מדרשת פיינברג של מכון ויצמן למדע
- אוניברסיטת תל-אביב
- אוניברסיטת בר-אילן
- אוניברסיטת חיפה
- אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

המרכז פועל בפיקוחו של ועד מנהל שבו נציגים מכל האוניברסיטאות בישראל. צוות העובדים במרכז מורכב בעיקר מאנשי מקצוע ומחוקרים בכירים בתחום הפסיכומטריקה, הנתמכים בידי מומחי מחשב ואנשי מנהלה.

את פעילות המרכז מלווה מועצה מדעית שבה אנשי מקצוע נבחרים מישראל ומחו"ל, ומטרתה לסקור את הפעילות המקצועית, לבקר, לייעץ ולהעמיד את הפעילות על הרמה הגבוהה ביותר.

מטרות

- בנייה והפעלה של מערך בחינות אחיד ומשותף, שיסייע בתהליך הבְּרָה והמיון של מועמדים ללימודים בכל המוסדות להשכלה גבוהה
- מתן שירותי הערכה, בְּרָה ומיון של מועמדים למוסדות אחרים
- פיתוח כלי מיון והערכה בתחום החינוך וההשכלה הגבוהה
- עריכת מחקרים בנושאים הקשורים במערכת הבְּרָה והמיון של המוסדות להשכלה גבוהה
- קידום תחום הבחינות, המדידה וההערכה בישראל

מערך הבחינות

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה בונה את בחינות הכניסה לאוניברסיטאות ולמוסדות אחרים להשכלה גבוהה בישראל. המרכז בוחן בכל שנה כ-80 אלף מועמדים, ומפעיל את מערך הבחינות על כל שלביו:

- קליטת הנרשמים ושיבוצם למועדים ולאזורי בחינה על פי העדפתם
- ניהול מהלך הבחינות ברחבי ישראל ובמקומות אחדים בחו"ל
- אבחון נבחנים הזקוקים לתנאים מיוחדים, ובכלל זה נבחנים שלהם מוגבלות פיזית או לקות למידה, ובניית בחינות בתנאים מותאמים בעבורם
- צינון וכיול תוצאות הבחינות על פי סולמות אחידים, ודיווח ציוני הבחינות למוסדות הלימוד ולנבחנים

מגוון הבחינות

הבחינה הפסיכומטרית

במדינות רבות בעולם, ובכללן ישראל, בחינות פסיכומטריות משמשות אמצעי למיון מועמדים למוסדות לימוד. בחינת הכניסה הפסיכומטרית הבין-אוניברסיטאית מעריכה מגוון של כשרים הבאים לידי ביטוי בלימודים אקדמיים, ובכך מסייעת למיין את המועמדים לאוניברסיטאות לפי מידת סיכוייהם להצליח בלימודים האקדמיים.

הבחינה נערכת בכמה מועדים בשנה ברחבי ישראל וכן במקומות אחדים בחו"ל. הבחינה מתורגמת ומותאמת לשפות אחדות: ערבית, רוסית, צרפתית וספרדית – כדי לאפשר לרוב המועמדים להיבחן בשפת אמם. כמו כן, מוצע נוסח בחינה משולב עברי-אנגלי, ובו תרגום של מילים נבחרות לשפות נוספות.

בחירות ידע

נוסף על הבחינה הפסיכומטרית, המרכז בונה ומפעיל בחירות ידע ומיון בתחומים שונים:

- **בחירות ידע בעברית ובאנגלית** – משמשות את האוניברסיטאות למיון מועמדים ולשיבוצם בקורסים לפי רמת ידיעתם את השפה
- **בחירת ידע במתמטיקה** – נועדה להעריך את רמת הידיעות במתמטיקה ואת כישורי החשיבה המתמטיים
- **בחירות קבלה והסמכה** למגוון תכניות לימוד ולתארים מתקדמים, כגון: תואר שני בפסיכולוגיה, מכינות, וכד'

הערכת כישורים מיוחדים ויכולות לא-קוגניטיביות

- המרכז מפתח ומשכלל באופן מתמיד כלים להערכה של כישורים מיוחדים הנדרשים בתחומי לימוד או במקצועות מוגדרים:
- **הערכת כישורי כתיבה** – להערכת כישורי כתיבה אקדמיים בשפת האם של הנבחן
  - **מרכז הערכה** – למיון מועמדים ללימודי רפואה, באמצעות שאלונים ותחנות סימולציה המשמשים להערכת היבטים באישיותו של המועמד
  - **שאלונים ביוגרפיים** מתוקננים – לשימוש ככלי אחיד המחליף את הריאיון האישי
  - **שאלוני קבלת החלטות** – להערכת יכולתו של הנבחן להבין בעיות מורכבות ומצבים סבוכים ולפתורם בצורה מחושבת ונבונה
  - **מערכת ממוחשבת לאבחון תפקודי למידה** – לאבחון לקויות למידה אצל סטודנטים ומועמדים למוסדות להשכלה גבוהה

פרויקטים בעבור מערכת החינוך בישראל

נוסף על פעילויותיו השוטפות, המרכז מפיק בחירות וכלי הערכה אחרים לפי צרכים מיוחדים של מערכת החינוך, כגון: מאגר משימות במדעים, בעברית ובאנגלית לבתי הספר היסודיים, ופרויקט הערכה ארצי שנועד לתת משוב על רמת הלימוד בבתי ספר ובכיתות במקצועות השונים.

כמו כן המרכז מסייע בניתוח נתוני מבחנים וסקרים המועברים במערכת החינוך.

מיזמים ושירותים מיוחדים

בחינות ממוחשבות ואדפטיביות

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה עוסק בפיתוח בחינות ממוחשבות ואדפטיביות שנועדו לשימוש באוכלוסיות קטנות של נבחנים שלהם צרכים מיוחדים. המרכז מציע בחינת ידע אדפטיבית באנגלית (אמיר"ם) ובחינה פסיכומטרית אדפטיבית לנבחנים שלהם לקויות למידה (מפע"ם).

בחינות באינטרנט

המרכז עוסק גם בפיתוח בחינות המועברות באמצעות האינטרנט, דוגמת מימ"ד - בחינת מיון למכינות.

האגודה הישראלית לפסיכומטריקה (אפי)

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה יזם את ייסוד האגודה הישראלית לפסיכומטריקה כדי לעודד ולקדם מחקר ופעילות מקצועית בתחום ההערכה והמדידה בישראל, וזאת באמצעות הידוק הקשר המקצועי, שיתוף פעולה ושיתוף מידע בין העוסקים בתחום.

פעילות בין-לאומית

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה חבר פעיל בגופים מקצועיים בין-לאומיים בתחום המדידה וההערכה, כגון AERA, NCME, IAEA, ITC, AEA-EUROPE. כמו כן, המרכז משתתף במיזמים בין-לאומיים, ומעניק שירותי ייעוץ למדינות שונות.

ייעוץ ושירותים מקצועיים

המרכז משתתף בפעילות אקדמית בתחום המדידה וההערכה באמצעות ניהול סדנאות וימי השתלמות, וכן בבנייה והעברה של קורסים אקדמיים במגוון מוסדות. נוסף על כך, המרכז מעניק שירותי ייעוץ, פיתוח, ניתוח ופרשנות של שימוש בכלים ובמחקרים לגופים ממשלתיים ולאומיים, ולמוסדות אקדמיים וציבוריים.

מחקר שוטף

המרכז רואה חשיבות רבה במחקר בתחומי הפסיכומטריקה, המדידה וההערכה. מחקרים מקיפים בדבר תקפותה של הבחינה הפסיכומטרית ובדבר יכולתה לנבא הצלחה אקדמית נערכים במרכז דרך קבע. היבטים אחרים של הבחינה הפסיכומטרית שנחקרים במרכז הם מידת התאמתה של הבחינה לקבוצות שונות של נבחנים וההשפעה של קורסי ההכנה לבחינה הפסיכומטרית על תוצאות הבחינה.

מחקר שוטף על ההיבטים השונים של תנאי הבחינה מתבסס על נתוני המשוב המתקבלים דרך קבע מן הנבחנים.

מיזמים ועבודות מחקר המתבצעים במרכז ובשיתופו מתפרסמים בעיתונות המקצועית ובדוחות מחקר המופצים לגורמים מקצועיים ולמעוניינים.

לשירות הנבחרים מוצעות חוברות הדרכה בכל שפות הבחינה, ובהן מידע כללי על הבחינה, שאלות ופרקים לדוגמה בלשונית הסברים לפתרון, ובחינה להתנסות עצמית. כמו כן, המרכז מוציא לאור בחינות אמתיות, המאפשרות לנבחרים התנסות מוקדמת בבחינה והערכה עצמית של יכולתם. בחינות נוספות לתרגול עצמי מוצעות גם באמצעות האינטרנט.

פרטים נוספים על המרכז ועל פעולותיו אפשר לקבל
באמצעות פנייה אל:

מרכז ארצי לבחינות ולהערכה

ת"ד 26015 ירושלים 9126001

טל' 02-6759555 פקס 02-6759543

www.nite.org.il

מחקר ופיתוח: rnd@nite.org.il